

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

העלון השבועי פרשת פקודי-החודש תשפ"ה

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

ברוך אומר ועושה

והאמונים עמלים וטורחים בשתי כפות ידיהם, השמחה וההתפעלות מהמשכן וכליו היו עצומים לאין שיעור.

כאשר המנורה הטהורה נעשתה על פני כדור הארץ, השולחן גם הוא יצא לאור עולם וכן הכרובים נולדו מתוך גוש הזהב, מלאכי מעלה צהלו ונהנו ביותר: "הנה הבית שדברנו עליו, הכלים שתכנן הבורא. כמה יפים ומיוחדים הם". לכך התורה אינה מסתפקת במילים: "ויעשו בני ישראל ככל אשר ציווה ה' את משה", אלא נהנית לפרט את העשייה: "ויעש את הארון", "ויעש את המנורה", "ויעש את השולחן".

מכאן נבין ש'עולם המעשה' הוא עולם בפני עצמו. אמירה ועשייה אינן קרובות זו לזו כלל, פעמים מילות אלו נכתבות זו על יד זו, אך במציאות אלו שני עולמות נפרדים.

אנשים רבים יודעים להסביר כיצד לעשות. אולם, כאשר מחפשים מי שיעשה בפועל - אזי "לא נותר מהם איש".

על כך אמר ר' חנינא בן דוסא (אבות ג, ט): "כל שמעשיו מרובים מחכמתו, חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת". ועוד אמרו: "ולא המדרש עיקר אלא המעשה" (שם א, י). עולם הדיבור והמחשבה לחוד, ועולם המעשה לחוד. מחשבה טובה, תכנונים של מצוה - הרי שהם טובים ומעולים, אלא שעשיית המצוה בפועל הינה מיוחדת פי כמה. זו 'פרשה חדשה', עולם חדש. רק בשל כך מצוות תלמוד תורה היא הגדולה ביותר. רק למצווה זו יש את הכח להביא את האדם מעולם המחשבה לעולם המעשה של מעשים טובים ומתוקנים. מדברים אלה נבין, מדוע אמרו חכמים: "ברוך אומר ועושה", ולא נאמר: "ברוך אומר, ברוך עושה", ללמדנו שאדם שאומר ולא עושה, עדיין אינו מבורך בשלמות. אלא רק כאשר הוא "אומר ועושה", הוא זכאי לתואר 'ברוך'.

בפרשיות ויקהל ופקודי אנו קוראים על כך שמושה רבינו מקהיל את כל עדת בני ישראל, ומספר להם את כל אשר ציווה ה' בהר סיני. עם ישראל מקבל עליו באהבה את דברי הקב"ה וממחר מאוד בעשיית המשכן וכליו, עד אשר המלאכה תמה כליל. בהמשך פרשת פקודי, התורה מפרטת שלא כדרכה, את כל מעשיהם של בני ישראל: "ויעש את הארון", "ויעש את המנורה", "ויעש את השולחן", וכן את היריעות למיניהם, ואת כל בניית המשכן.

והנה, דבר זה לפלא. לאחר התבוננות קלה אנו מגלים שרוב פרשה זו, נכתב כבר בפרשיות תרומה תצוה, בהן התבאר בדיוק כיצד המשכן אמור להיעשות, מהם כליו ומהם מידותיהם המדויקות. כידוע, אין כל תג או אות, וכל שכן מילה, שכתובה בתורה לחינם. אם כן, מדוע יש צורך לכפול את הכתוב? היה אפשר לצמצם את הפרשה, ולסכם בשני פסוקים: "ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר ציווה ה'". ולאחריו פסוק נוסף: "ויעשו בני ישראל כאשר ציווה ה' את משה".

התשובה נפלאה ביותר: פרשות תרומה ותצוה, וכן פרשות ויקהל ופקודי, אינן דומות זו לזו כלל. בפרשת תרומה משה רבינו עומד על הר סיני, ושם הוא נצטווה מאת הקב"ה על עשיית המשכן וכליו. ציווי זה היה רק בגדר 'תאוריה' - כך עלה במחשבה. ברם, בפרשת ויקהל ציווי זה יצא מעולם המחשבה והתכנון, אל עולם המעשה - עם ישראל ממשו את הציווי, הם נתנו לו חיות בעולם. לכן תוכן כל פרשה נעשה שונה לחלוטין - 'פנים חדשות באו לכאן'. המילים "ויעשו בני ישראל" בנו עולם ומלואו, והאירו כשני המאורות הגדולים. כאשר ראה הקב"ה כי הציוויים שציווה את משה בהר סיני, רוקמים עור וגידים בעולם העשייה - בני ישראל תורמים מהונם ומאונם לבניין המשכן, ובעלי המלאכה

המשכן בעמ' 3

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

נשאלו בקר

הרב אלון בן שבת

שיעור ליבון

שאלה

האם ניתן להכשיר תנור פירוליטי, וכן גריל גז, האם ניתן להפעילם על החום הגבוה ביותר ולסמוך שזהו ליבון חמור? ובכמה מעלות כיום נחשב ליבון חמור?

תשובה

ראשית לענין הכשר תנור רגיל בפסח כבר כתב בזה בחזון עובדיה פסח (עמוד קלב) להכשירו על ידי ניקוי היטב ולהסיק היטב שעה או יותר וימנע מלהשתמש בהם חמץ קודם ההסקה כ"ד שעות.

וכל שכן לגבי תנור פירוליטי, אלא שאף לדעת המחמירים בהכשר תנור לפסח (אור לציון) יש להתיר בתנור פירולטי וכדלקמן.

במשנה בעבודה זרה עה: אמרינן בלוקח כלים מן העכו"ם, שיפודים ואסכלאות מלבנן באור. ובדף עו. ועד כמה מלבנן א"ר מני עד שתשיר קליפתן. ובירושלמי סוף ע"ז אמרינן שהליבון צריך שיהיו ניצוצות ניתזין ממנו.

ובשו"ע או"ח סי' תנ"א ס"ד כ' והליבון הוא עד שיהא ניצוצות ניתזין מהם ובמ"ב שם סקכ"ט הוסיף וז"ל או עד שתסור קליפתו העליונה עכ"ל וכתב הפמ"ג או"ח ס"ס תנ"א במש"ז ששניהם שיעור אחד הם.

וראיתי בשו"ת אור יצחק (עבאדי חלק ב סימן רב) שכתב דמה שישגור בפי האנשים ששיעור ליבון הוא עד שהחומר של הכלי נעשה אדום מרוב חום, אני אומר שאין זה נכון, וקדירות של חרס ודאי לא נעשות אדומות בליבון אם מכניסין לכבשן, ושבספר חמד משה סימן תנא סעיף יז פירש שניצוצות ניתזין פירושו מן הקש ששמים על הכלי בשעת הליבון אבל לא מן הכלי עצמו. ואיך שלא יהיה זיל בתר טעמא והחוש והנסיון עצמו יעיד שאם תשים לחם שכבר היה אפוי למשך חצי שעה בחום גבוה לא ישאר ממנו לחם אלא גוש שרוף וא"כ הבליעה שהיא משהו קטן מאוד בודאי שנשרפת והוא פשוט.

והביא עוד מהב"י סי' תנ"א שהביא להגהות מיימוניות בשם ה"ר אביגדור דכשמלבנן עד שאם ישים עליו קש יהיו ניצוצות ניתזין ממנו סגי בהכי וכו' עיי"ש

וכן בספר סידור פסח כהלכתו חלק א עמוד נא הביא דעת הגהות מיימוניות בשם יש אומרים שאין צריך שיהיו ניצוצות ניתזין מהמתכת אלא על ידי שישים עליו קש ויהיו הניצוצות ניתזין ע"ש.

המשך בעמ' 3

הלכה לעשה

הרב יצחק אלון

שכרו של פועל קטין

שאלה: ראובן שאל אותי כך "מכיון שאנו נמצאים לפני פסח והתחלנו את עבודות הניקיון לפסח בני יצחק בן 14 נזקק לאיזו עזרה מאחותו שרה בת 10, ובכדי לשכנע אותה לעזור לו הוא הבטיח לתת לה ממתק מהארון הממתקים, ואכן לאחר שהאחות עזרה "ותבעה" את תשלום הממתק, אמר האח שאין לו סמכות לחלק ממתקים בלא רשות מההורים, אחותו טענה כנגדו שאם אין לו רשות לשלם בממתק שישלם במשהו אחר שווה ערך, ומשכך, הוא אינו יכול להתחמק מחובת התשלום", השאלה היא עם מי הצדק?

תשובה: האח יהיה חייב לפצות את אחותו בדבר השווה בערכו לאותו ממתק שהבטיח לה.

נימוקים: כתב החפץ חיים בספרו אהבת חסד (חלק א פרק ט סעיף ה) שהסוחר קטן דינו כסוחר פועל גדול לכל דבר ועניין, אגב כן מפורש בשו"ת הרשב"א (ח"ג סימן צט הובא בקיצור בחו"מ סי' ער סעיף א) והוסיף החפץ חיים וראיתי אנשים שמשתמשים בקטן באיזה דבר של שימוש ומבטיחים להם שיתנו להם אחר כך דבר מה עבור זה, ולבסוף לא נותנים להם כלום, ושלא כדין עבדי דאסור כבישת שכר שכיר שייך אפילו במלאכת פרוטה אחת, ואפילו בקטן שייך דין זה, ואפילו לאחר זמנו אסור דשייך בו כל תלין וכל שכן לכבוש לגמרי דאסור (ויעוין עוד במשפטי חושן, שכירות פועלים פ"ז סעיף יד ובהערה לג, ובפ"ט סעיף י ובהערה כב)

והנה כשההורים מבטיחים פרס עידוד לילד אם יבצע איזו משימה, ייתכן שאין בזה משום "שכירות פועלים" שהרי בלאו הכי הילד חייב לשמוע בקול הוריו והבטחת הפרס אינה אלא לעידוד הילד, אך מכל מקום יש חיוב על ההורים לקיים את הבטחתם. וכך מבואר בגמרא במסכת סוכה (מו:): לא לימא איניש לינוקא דהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה משום דאתי לאגמורי שיקרא שנאמר (ירמיה ט, ד) 'למדו לשונם דבר שקר' ויעוין עוד בשו"ת שלמת חיים (חו"מ סי' לה) ובמה שכתב השואל בספרו שלמה חדשה (סובל, ירושלים תש"ח, ח"א אות כה) אבל עיין בספר מנחת פיתים (אריק מונקאטש תרנ"ג, סי' רד סעיף ח) בשם קהילות יעקב, (ערך זכיה)

שונה הדבר כשאדם אחר מבטיח לילד שכר עבור פעולה, הרי יש בזה משום שכירות פועלים. ולכן, כשגבאי בית כנסת מבטיח לילדים ממתק על עזרה בסידור בית הכנסת - הוא חייב לקיים את הבטחתו ולשלם את שכרם. ובספר הלנת שכר (רוזנר, בני ברק תשע"ב, אהבת חסד פ"ט סעיף ד בהערה בעמוד פח)

המשך בעמ' 4

להצלחת חיילי ישראל

העלון מוקדש

לרפואת שלמה יצחק בן מאיה

אל עונת החורף הקרה נכנסים עם ישראל בליווי של הימים הנוראים - ראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום הכפורים. אלו ימי סליחה ותשובה. אחריהם מגיע חג הסוכות, ובסלולו חג החנוכה - 'נר איש וביתו'. אלו ימים של מחשבה, חשבון נפש ופשפש במעשים. מכל אלו יוצאים אנו מחוזקים, איש והתקדמותו הרוחנית.

לא רק בני האדם מתכנסים אל תוך עצמם, אלא גם הבריאה. העצים כולם פושטים את לבושם, האדמה רווה מי גשמים צלולים. כאשר יגיע האביב התכנסות זו תגיע אל קיצה ותחל תקופת האביב והפריחה. האדם, כעץ השדה, יחד עם הבריאה כולה מוכנים כולם לימי הקיץ החמים - תקופת ההתרחבות והתעוררות החומר. זה הזמן להוריד את הכפפות, לפשוט את המעיל, להסיר את הצעיף, להחזיר את המטרייה והמגפיים לארון, להפשיט שריוולים ולממש את הקבלות של ימי אלול הלכה למעשה.

בימי החורף היינו בבחינת 'אומר' - בבחינת 'מחשבה' כיצד ראוי לנהוג. כאשר השמש זורחת והמשיכה לתאוות העולם מתגברת, זה הזמן להיות "ברוך אומר ועושה". עלינו לצאת ולפעול בעולם במעשים טובים וחסד, להוציא את האנרגיה ולהשתמש בדם החם כדי להוציא לאור את המסקנות שהעלנו מימי חשבון הנפש.

פרשת החודש נאמרה לעם ישראל בראש חודש ניסן, ובה הצטוו ישראל: "וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׁה לְבֵית אָבֹת שָׁה לְבֵיתוֹ". "וַיִּשְׁחֲטוּ אֹתוֹ... וַלְקָחוּ מִן הַדָּם וַנִּתְּנוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמִּשְׁקָפָה". הקב"ה הבטיח שכאשר יעשו כן, אזי: "וְרָאִיתִי אֶת הַדָּם וְפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא יְהִי בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית". ומדוע? משום שכאשר הקב"ה רואה שעוסקים במצוות בפועל, אין למשחית רשות לבוא אל בתי ישראל כלל.

בכל שנה בחודש ניסן - תקופת האביב, כאשר הדם מתחמם והחומר מתעורר, יש לנו מצוה למרוח את 'הדם החם' על שתי המזוזות והמשקוף. להכריז לפני ימי הקיץ שאנו מתכוונים להשתמש בכל כוחותינו לעשיית מצוות ומעשים טובים. כאשר נעשה כן בשמחה יתקיים בנו: "וְרָאִיתִי אֶת הַדָּם וְפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא יְהִי בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית". הקב"ה ברחמיו יכה את כל אויבנו ויחיש לנו גאולה במהרה בימינו. אמן!

ועכ"פ ניתן לצרף זאת כסניף, ועיין בחזון עובדיה פסח עמוד קלב בדין התנור שצירף לדיעות הראשונים שחמץ היתרא בלע מקרי, ולדידהו די בליבון כל דהו שקש נשרף עליו מבחון וכו'. ע"ש.

והנה בשו"ת יד נתן חלק ב סימן לו כתב דלפי דברי מומחים הברזל כיום עשוי באופן שניתן בו חומר שאינו נותן לחום להפריש מחומו אנרגיה אור וזהו פשר עמידתו בפני האש, ואף שנמצא שעות רבות בתנור המופעל בשלש מאות מעלות חום אינו מתאדם כלל ולכן אף הברנר המוציא ניצוצות בחומרים אחרים אינו מאדים אותו, אלא שליבון זה מסיר קליפתו העליונה, כפי שנראה שהשומן שנטבע בו הפך לגחלת, וגם מראהו השתנה לבהיר, וכדסבר הפמ"ג דהסרת קליפה העליונה הוא שווה לניצוצות ניתזין שלא שייך אצלו, הרי דזה נחשב לליבון והביא שהסכים לכך מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל.

ובספר דרכי חכמה (על הספר חכמת אדם כלל עד הלכה ו ס"ק ב) כתב שראה במכתב מהגר"א פויפר זצ"ל בספר תולדותיו דרך כוכב עמוד ש"י, שנתקשה על ענין זה דליבון חמור שניסה כמה וכמה פעמים ללבן ליבון חמור ולא ראה ניצוצות יוצאים מהכלי ושמע שרק בחום של יותר מאלף מעלות יוצא ניצוצות והוא חום שאפשר לעשות רק במפעלים גדולים ומיוחדים והוא פלא. וכתב ששאל דבר זה למומחה גדול ואחר כמה ימים השיב לו וכו', ואמר אותו המומחה שלדעתו ב-350 מעלות צלזיוס ועכ"פ ב-400 מעלות ודאי יהפך הטעם הבלוע לפחם. ע"כ.

וראיתי בספר שו"ת מעשה חושב להרה"ג לוי יצחק הלפרין זצ"ל חלק ה סימן יט כתב בענין החשש שיש שמורחים שומן מן החי קודם שמצפים המחבת בטפלון, וכתב שאם מביאים את המחבת קודם הציפוי לטמפרטורה של בין 600 ל-700 מעלות, בודאי חשיב ליבון חמור, אבל אם מחממים אותו בטמפרטורה שבין 300 ל-400 מעלות אין זה ברור שהוא בגדר ליבון חמור. ע"כ.

אולם ידועה ההוראה בשם הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ללבן בשיעור שיגיע ל-371 מעלות. כ"כ בספר הגעלת כלים עמוד תמ"ה בד"ה והנה בתנור, בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, וכן הוא בהליכות מועד.

ולענין הלכה, כבר פשטה ההוראה לשער בזה כדעת הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ובפרט שיש דיעות שמקילים בשיעור פחות ביותר ובצירוף דעת הגה' מיימונית ובצירוף הא דחמץ קודם פסח חשיב היתרא בלע ודי בליבון קל וכנ"ל.

הלכך למסקנה:

תנור פירולטי שמגיע ל-500 מעלות כפי שמופיע במאפייני המכשיר בחברה המייצרת אף שבמצאיות הוא הרבה פחות, מכל מקום הוא 425 מעלות בודאי ולכן בודאי שניתן להכשירו בכך.

וכן לענין הגריל גז כל שהוא מגיע ל-400 מעלות הכשרו בכך אחרי שניקה מכל צדדיו מלכלוך.

בברכה
אלון בן שבת

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

נסתפק שמא אין בזה את הלאו של 'בל תלין' שלא שייך לומר על זה 'אליו הוא נושא את נפשו' ששייך רק בתשלומי מעות ולפי זה - במקרה שלנו האח חייב לשלם לאחותו את שכרה המובטח, אלא אם מתוך הדברים נראה שהאח והאחות הבינו שהוא לא הבטיח אלא "להשתדל" אצל אימו שתסכים לתת ממזק לאחותו, שבכהאי גוונא אם "השתדל" ולא עלתה בידו הרי נפטר מחיובו.

מעתה יש לדון מה הדין במקרה זה שהאח הבטיח 'לשלם' בחפץ מסוים, אך אין בידו לשלם את אותו חפץ, האם הוא חייב לשלם בדבר אחר שווה ערך לאותו חפץ?

מצינו יתרה מכך ברמ"א (סימן שלב סוף סעיף ד) שם מבואר שהשוכר פועל והבטיח לו חפץ מסוים בשכרו אף אם היא יש לבעל הבית את אותו חפץ ברשותו אינו חייב ליתנו לפועל. ויכול להיפטר במעות כשווי אותו החפץ. הסיבה לכך היא, שאף שבעל הבית התחייב בשכרו של הפועל אף אם לא עשו קניין, מכל מקום אין זה לחיוב ממון המוטל על בעל הבית, אך בכדי לקנות חפץ מסוים צריך הפועל לעשות בו קניין. וכל עוד לא קנה הפועל את החפץ יכול בעל הבית לחזור בו ולהיפטר בדמי החפץ (ובנו"כ שם דנו האם יש מי שפרע האם יש מי שפרע על בעל הבית בכה"ג או לכל הפחות 'מחוסר אמנה') ולפי זה כתבו הפוסקים קצות החושן (סק"ו) ונתיבות המשפט (סק"ה) שאף אם התחייב בעל הבית מראש בדבר שאין חל חיוב עליו כגון: שהתחייב לשלם ב'דבר שלא בא לעולם' מכל מקום חייב לשלם דמים כפי שווי שנתחייב בו. להרחבת העניין עיין בספר הלכה ברורה (אשדוד תשע"ג, חו"מ סי' שלט סעיף א אות כ עמוד תצג)

ואם כן במקרה שלנו אכן האח יהיה חייב לפצות את אחותו בדבר השווה בערכו לאותו ממזק שהבטיח לה.

בברכה יגאל אלון ס"ט.

שור המאה פן המזרח

הרב יוסף חיים בן שבת

הרב משה מאיר חי אליקים

הרב משה מאיר חי אליקים זצ"ל הנודע בכינוי "המשמח אליקים" נולד בטבריה בט"ו בטבת ה'תרל"ב, לרבי ניסים אליקים שממנו התיתם בילדותו. לימים נשא את ביתו של הרב רפאל אוחנה. היה שד"ר, חבר בית הדין בטבריה, אב בית דין בקזבלנקה, חבר בית הדין במוגדור שבמרוקו ומייסד ישיבת כתר תורה בטבריה ובקזבלנקה. רבי משה מאיר זכה והעמיד תלמידים הרבה. עם תלמידיו נמנו הרב שלמה ילז, הרב יוסף חיים ילז והרב ברוך טולידאנו. (לא מדובר ברבי רפאל ברוך טלדאנו).

"שלוחא דרבנן". ה"ת הכ"כ מוכרים. מדובר בתפקיד מפרך ורווי בקשיים ועמל דרך חתחתים, מסע שיכול לקחת פעמים רבות כמה שנים, מסע שללא ספק הטריד את מנוחתם של גדולי הרוח ומנע מהם את עסק התורה בהתמדה רצופה. מפורסם הרי שמן החיד"א ועוד ענפי עולם היו שד"ר לאסוף כספים עבור קהילות ועניי עם ישראל די בכל אתר ואתר, אבל יש עוד ענפי רוח שהיו שד"ר והמה פחות מוכרים לציבור. אחד מהם היה מורנו ורבנו הרב מאיר חי אליקים, ששקל רגליו, נדד והלך אל עבר הגולה למען עניי ארץ ישראל.

ואלו מסעיו בקיצור נמרץ וקצירת האומר: לאחר שבשנת 1900 (ה'תר"ס) ייסד יחד עם הרב יעקב חי זריהן והרב אהרון הלוי סקלי את ישיבת "כתר תורה" בטבריה... יצא בשליחות כוללת מטבריה למצרים וערי צפון אפריקה. בשנת 1911 (ה'תרע"א), ובעקבות מלחמת העולם הראשונה התעכב במרוקו, ובשנת 1919 (ה'תרע"ט) מונה לכהן כחבר בית הדין במוגדור.

בסוף שנת 1920 (ה'תרפ"א) חזר לטבריה והחל לכהן כחבר בית הדין של הרב אליהו ילז, לצד הרב יעקב חי זריהן. בחורף שנת 1922 (ה'תרפ"ג) נסע לשליחות באלג'יריה. כשסיים את שליחותו הוזמן לקזבלנקה כדי לכהן בה במשרת דיינות, ובחודש פברואר 1924 (אדר א' ה'תרפ"ד) מונה לשמש כאב בית דין בעיר. הוא ייסד שם ישיבה בשם "כתר-תורה" והיה אחראי על הצד הכלכלי ועל שיטת הלימוד. לראשי ישיבה הוא מינה את הרבנים שמעון אביקציץ (יתכן שנהגה ונקרא אבוקסיס) ושמעון ברוך אוחיון.

ומלתא חשיבא אגב אורחא אם כבר נגענו בענין השד"ר. מה שהיה הוא שיהיה, והוא שעתה. עתה בהווה. כן, עד היום שלוחי דרבנן מכתתים רגליהם מאמריקה עד צרפת, אמנם לא בגמלים וחמורים ושיירות כבעבר, אלא בתעופה אווירית, שגם היא לא קלה כלל, כי במטוס לילה כיום יאיר כחשכה כאורה, יום ולילה משמשים בערבוביא, והשד"ר מגיע כשנפשו טרודה ועיפה עם חוסר שינה או עודף שינה, וכל זה עבור אסיפת כספים עבור אברכי כולל, ועוסקי התורה, ופעמים מתבזים ונכלמים, ופעמים משתלמים וממלאים אוצרותיהם עבור התורה ועם ישראל כן ירבו. **והרי זה כקריאה קדושה לתמוך בתורה ולומדיה ושכרם ללא שיעור בעולם הזה ובעולם הבא ואכמ"ל**.

מורנו היה איש העשוי ללא משוא פנים וללא חת. כי לאחר כל זאת, אחר עשרות בשנים שהקדיש מחייו כשד"ר, השתתף הרב בפולמוס הלכתי גדול בו היו מעורבים רבני טבריה, תוניסיה ומרוקו. זה היה בשנת 1925. במרכז הפולמוס היה ספר שהוציא בתוניס **הרב חנניה חביב אזולאי** בשם **"מגן הדת"**, בו הוא כתב נגד רבנים שונים, ואסר את הייבום בעיר קזבלנקה. ומנגד הוציא הרב אליקים את הספר **"מלחמת המגן"** המתיר את הייבום בעיר, ויוצא להגנת הרבנים שנגדם נכתב בספר הקודם. ובתחילת הספר חקק הרב את הפסוק בתהילים "עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעושק". והוסיף תחתיו את הכותרת "מלחמת מצוה, לוחמים את מלחמתה של תורה". ועוד ציטוט עם דברים קשים וז"ל:

לישרים נאווה תהילה, מגן וציוה, תורה יוצאת בהינומה (כיסוי ראש המכסה גם את הפנים), אגוני מגנא, על רבנן דעסקי באורייתא ודייטבי בבי דינא, הנורפים חנים על לא חמס בכפיהם מאנשי רשע ואנשי חמס בכפיהם, מאנשי רשע, מבני בלי שם, שלא הגיעו להוראה, ואינם לא במקרא ולא במשנה, כי אם לימדו לשונם ודרכו קיסתם דבר מר כלענה, ואין כחם כי אם בפיהם, וקסתותם תשבורה המרימים יד בקדשים ומטילים מום בי גזא דרחמנא, באין חכמה ואין תבונה בכל דור ודור, עומדים עלינו בני ברינו וירימו ראש נגד רבניהם כאונאת דברים ובני קורח לא מתו, שפתי רשע זדים אורורים הזוברים שקרים"... ע"כ. וממשיך שם הרב במילים קשות מאוד להקיע את אותם תככים שבכל דור ודור קמים על גדולי התורה. זה כל כך מוכר... כן גם בימינו אנו בני קורח עדיין חיים. (אציין באופן חד משמעי שאינני מתכוון לרבי חנניה חביב אזולאי הנ"ל שהיה גם כן תלמיד חכם משכמו ומעלה. אבל כך היא דרכה ומלחמתה של תורה. ואין כאן המקום להאריך בענין מלחמות התורה לדורותיה, מהרמב"ם והראב"ד ורבנו יונה, והרמב"ן ועוד...עד לדורינו אנו מרן הגר"י ורשכבה"ג הבן איש חי, ומופת הדור החזון איש ועוד. כולם אנשי אמת שונאי בצע, שוחרי תורה ומימינים בה).

הרב מאיר נפטר בשנת ה'תש"ט ונקבר בבית העלמין הישן בקזבלנקה (ליד עמיתו לבית הדין הרב אברהם אביחצירא), באוהל שבחלק הפנימי, שליד קבר הרב חיים פינטו. אחריו התמנה הרב חיים דוד בן סוסאן.

ב"ה זכינו והנה ימי ניסן נפרשים עלינו, ימי גאולה לעמ"י, "שבניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל". יש סגולות גדולה לגאולה בימים אלו שאבותינו נגאלו בהם ממצרים. למה נקרא שמו ניסן? שנעשו בו ניסים גבוהים מאוד למעלה מהשכל. או כך בעיצומן של ההכנות, נעצור להתבוננות במעלת הימים הנפלאים ונקבל כוח הלאה להמשך ההכנות.

תקופת האביב

מרגש לראות שהטבע מתחדש בניסן, כתוב בהלכה מי שיוצא בימי ניסן, ורואה אילנות פרי שמוציאים פרחים, מברך: "ברוך אתה ה' ... שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם". ברכת האילנות מבטאת התחדשות! אנחנו יוצאים לשדות ורואים את כל הפריחה מסביב "אילנות מלבבלים" וליבנו מתמלא בבלבוב (ירוק) ובלבביות (וורודה), שלא חיסר בעולמו כלום: "הקב"ה, בראת עולם מושלם מתאים בדיוק לתנוחת נפשנו בימים אלו ומחזק אותנו שאת הכול בראת בעבורנו" ברגשי התפעלות מהפריחה בבריאה בימים אלו ומהתקווה שהיא מבטאת "וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם".

יסודות האמונה

בעצם כל עץ וכל פרי ואפילו זרע קטנטן, יכול לשמש לנו כספר אמונה. ראש ישיבת פונובין הרב אלעזר מנחם מן שד זצ"ל אמר פעם: "גם אם יעירו אותי באמצע הלילה וישאלו אותי אם אני רואה שיש בורא עולם ובריאה של יש מאין, אענה כן, רואה אני! הנה אני זורע גרעין באדמה, והוא נרקב בה, וממנו צומח עץ עם גזע וענפים, וממנו גדלים פירות יפים, למשל תפוז. היכן זה מונח באותו גרעין? צריך להתפעל מי עשה את כל זה? כיצד יוצא תפוז מהאדמה? הכול גדל בסדר מופתי, הפרי הוא עם קליפה קשה, וגרעינים מונחים בו, ובשר הפרי בתוכו, איך נעשה כל זה?" חג הפסח - הוא חג שכולו גילוי אמונה. כל התהוותנו כעם, זה סיפור של אמונה שמתחיל מאברהם אבינו "ידוע תדע כי גר יהיה זרעך... ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה". אברהם העברי מלמד אותנו ללכת אחרי הבורא בעיניים עצומות גם אם נראה לנו שיש פה קושי או צער "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה". כל המכות במצרים באו על מנת לבנות את עמ"י באמונה ובד בבד להעניש את המצרים יש דין ויש דין.

האמונה בהשגחה פרטית

במצרים אנחנו רואים את שידוד מערכות הטבע. לפי הרמב"ן התחלקו הכופרים במצרים ל3 כיתות מכחישים: הראשונים כחשו במציאות ה' ואמרו שהעולם קדמון, השניים כחשו בידיעת הבורא, השלישיים כחשו בהשגחתו. במהלך כל אחת מהמכות המצרים הולכים ומאבדים כל בסיס לאמונתם הכוזבת ואנחנו מתחזקים באמונת אבותינו - ה' אחד. גם בימים אלו יחד עם הניקיונות, העיסוקים וההכנות השוטפות, כמה כוח תיתן בנו אותה התבוננות שה' יתברך נמצא איתנו בכל רגע ויודע כל מחשבותינו לפרטי פרטים ומשגיח עלינו בחמלתו, ורוצה בטובתנו ובגאולת נפשנו, נפרט לפניו את שכליבנו ונתפלל על זה. יש רמב"ן מתוק (בשמות י"ג ט"ז) "ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כלה. שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים. אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות - יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם - יכריתנו ענשו. הכול בגזרת עליון" נאמן את עצמנו לראות כמה ניסים יש סביבנו תמיד - גם כשלא הולך, ובוודאי כשהולך וטוב. וכל זה מוביל אותנו לאהבת ה'.

מהתבוננות באמונה מגיעים לאהבה

כמו שכתב הרמב"ם, בהלכות יסודי התורה (ספר המדע, פרק ב') כתב, "והאיך היא הדרך לאהבתו ויראתו (לאהוב את השם?). בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהם חוכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול." בכל פרט ופרט בבריאה אנחנו יכולים לראות בבירור את החכמה הפלאית של הבורא להיטיב איתנו, ואחרי שהבנו שכול הבריאה מונחת בהשגחה פרטית, נתענג במציאות על כל דבר אפילו קטן שמסב לי הנאה ועונג, שהוא מכוון ממרומים אלי בהשגחה פרטית ובדיוק בכל פרטי ההנאה, וזה יעורר בליבנו את אש האהבה כלפי ה', שכיוון וסיבב את כל הסיבות בעבור כל אחת מאיתנו, בנותיו, שיהיה יותר נעים, יותר טוב, והרבה יותר מתוק. ובאמת זה מכניס מתיקות מיוחדת לחיים. זוכים לזה אנשים שמקדישים את הזמן לראות את טובות הבורא עליהם ולהודות לו. ובוודאי המאמן את עצמו בהסתכלות זו גם כשהוא איננו רואה עדיין כמה טוב נעשה עימו, זוכה שהקב"ה נותן לו לראות את זה כי בדרך שהאדם בוחר מלמטה כך מוליכין אותו.

ובעצם כאן אנחנו מגלים את **מטרת הניסים הגלויים והנסתרים** - להודות לה' עליהם. לשיר ולשבח לפניו על חסדיו. בתפילה שנוכה להודות על הניסים שקורים עמנו בכל יום. שהקב"ה ברחמיו מסובב את כל העולם בעבורנו ובעבור אהבתו אותנו, ושנוכה להתכונן לימי הניסים הללו המוכנים מששת ימי בראשית לחירות ולגאולת ישראל בשמחה ובנעימות ובכיף יחד עם כל הבלאגנים. נשים צדקניות - בזכותן ניגאל, אנחנו וכל הכלל ישראל במהרה, וזוכה עוד השנה לאכול מן הפסח בירושלים.

שפח ברכה ופזארה, פכאל קאלא וסבא שאלא!

איאלור דהן

דאחא ליורא דהן - dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים